

**ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ВІДДІЛ**

Корисні онлайн-сервіси для бібліотекарів та форми онлайн-діяльності

Методичні рекомендації

Луцьк, 2025

Корисні онлайн-сервіси для бібліотекарів та форми онлайн-діяльності : методичні рекомендації / Волин. ОУНБ ім. Олени Пчілки ; наук.-метод. відділ ; уклад. В. Заєць, ред. Н. Харчук. – Луцьк, 2025. – 20 с.

Ці методичні рекомендації пропонують всебічний огляд сучасних онлайн-сервісів, які можуть бути ефективно використані бібліотекарями для оптимізації їхньої повсякденної роботи та розширення форм взаємодії з користувачами. У посібнику розглядаються різноманітні інструменти для створення презентацій, опитувань, тестів, інтерактивних ігор, а також сервіси для організації онлайн-заходів, співпраці та управління інформацією. Особливу увагу приділено практичним аспектам застосування цих сервісів у контексті бібліотечної діяльності, що дозволить фахівцям підвищити свою цифрову компетентність, покращити якість надаваних послуг та ефективніше залучати аудиторію в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій. Матеріал буде корисним для бібліотекарів, методистів та всіх, хто прагне модернізувати бібліотечну справу, використовуючи потенціал онлайн-технологій.

Онлайн-сервіси та онлайн-форми діяльності відіграють надзвичайно важливу роль у сучасному розвитку бібліотек, трансформуючи їх з традиційних закладів у динамічні інформаційно-культурні центри. Це дозволяє бібліотекам розширити свою аудиторію, покращити доступність ресурсів та послуг, а також ефективніше взаємодіяти з користувачами.

Онлайн-сервіси – це програми та інструменти, які працюють через Інтернет і надають користувачам певні послуги або функції.

Функції онлайн-сервісів:

- пошук інформації (за допомогою пошукових систем користувачі можуть швидко знаходити потрібну інформацію);
- спілкування (електронна пошта, соціальні мережі, месенджери дозволяють людям обмінюватися повідомленнями);
- розваги та навчання (відеосервіси та освітні платформи допомагають як розважатися, так і навчатися);
- зберігання та обмін даними (хмарні сервіси дозволяють зберігати файли та ділитися ними з іншими).

Зараз доступна велика кількість цікавих інформаційних сервісів. Кожен має можливість шляхом практичного застосування обрати для користування найбільш зручний і зрозумілий. Сучасному бібліотекарю неможливо обійтись без інформаційних технологій. Потрібно вміти та знати як ними користуватися. Тож представляємо вашій увазі деякі онлайн-сервіси, які допоможуть зробити вашу роботу яскравою та оригінальною.

Сервіси для спілкування та роботи.

Zoom.us – надає можливість проводити відеоконференції, записувати відеовиклики, спілкуватися в чаті.

Переваги:

- сервіс безкоштовний, має зрозумілий інтерфейс;
- можна запросити до 100 учасників;
- демонстрація екрану;
- можна запланувати дату проведення конференції;
- відбувається запис конференції і зберігається в окремій папці;
- можна установити на телефон або планшет, або ж зайти за посиланням без установки програми.

Недоліки: програма недостатньо захищена від дії хакерів. Можуть втрутитися в хід розмови і викласти відеозапис в загальний доступ.

Google Meet – це вебсервіс та мобільний додаток для відеоконференцій та спілкування в реальному часі, розроблений компанією Google. Використовується і через ПК, і через смартфони. Google Meet дозволяє користувачам запрошувати на онлайн-зустрічі до 100 учасників, обмінюватися інформацією через відео-, аудіо- та текстовий

чат, демонструвати екран, здійснювати запис екрана та використовувати інші корисні функції для ефективної комунікації.

Головні переваги Google Meet – це насамперед:

- лаконічний і зрозумілий інтерфейс;
- інтеграція з універсальними сервісами Google Workspace;
- стабільність відео та звуку;
- нижчі тарифи порівняно з конкурентною платформою;
- доступність для всіх акаунтів Google.

Gmail – це додаток електронної пошти з інструментами й функціями, які дають змогу безпечно обмінюватися листами, упорядковувати їх, спілкуватися з іншими користувачами.

Google Диск – це хмарне сховище, яке дозволяє зберігати файли онлайн та отримувати до них доступ з будь-якого пристрою. Це сервіс від Google, який надає місце для зберігання, обміну та спільної роботи з файлами.

Google Calendar – це безкоштовний онлайн-сервіс від Google, призначений для планування та керування часом, зустрічами, подіями та завданнями. Він дозволяє користувачам створювати декілька календарів, ділитися ними з іншими, автоматично додавати події з Gmail та інших сервісів Google. Google Календар має багато переваг, серед яких:

- доступність з будь-якого пристрою;
- автоматична синхронізація з іншими сервісами Google;
- можливість спільного використання календаря з іншими користувачами;
- гнучкі налаштування;
- автоматичні нагадування;
- інтеграція з іншими документами та безкоштовність.

Google Forms – це безкоштовний онлайн-інструмент від Google, який дозволяє створювати та проводити опитування, тести, анкети та форми для збору даних. Для зменшення витрат часу на опис та здачу паперових звітів Google Додатки пропонують електронну форму для ведення звітності, заповнити яку може кожен працівник, що має комп'ютер, підключення до Інтернету та встановлений браузер Google Chrome. Також Google Форма може використовуватись і з іншими цілями, зокрема для створення системи різного роду опитувань: від одноосібних до масових (в загальному по організації, підрозділу), збирання пропозицій, формування списків, реєстрації на заходи тощо).

Основні переваги Google Forms:

- безкоштовний сервіс (Google Forms є частиною Google Workspace і доступний для будь-кого з обліковим записом Google);
- простота у використанні (інтуїтивно зрозумілий інтерфейс дозволяє легко створювати та редагувати форми, навіть без попереднього досвіду);

- різноманітність типів питань (підтримує текстові відповіді, множинний вибір, шкали оцінювання та інші типи питань, що дозволяє адаптувати форму до різних потреб);

- автоматичний збір та аналіз даних (відповіді автоматично зберігаються в Google Таблицях, де їх можна аналізувати за допомогою вбудованих інструментів, включаючи створення діаграм та графіків);

- спільна робота (можливість спільного редагування форми з іншими користувачами, що особливо корисно для роботи в команді).

Google Forms є потужним і зручним інструментом для збору та аналізу даних, який може бути корисним у бібліотечній роботі:

- прикрашання дописів у соціальних мережах, на блозі, сайті тощо;
- організації конкурсних завдань (наприклад вгадати по картинці автора і твір);
- організації конкурсів плакатів з використанням хмари слів тощо.

Інструменти для створення інтерактивного контенту.

Canva – платформа графічного дизайну, що дозволяє користувачам створювати графіку, афіші, презентації та інший візуальний контент для соціальних мереж. Після реєстрації можна скористатися безкоштовною версією, яка пропонує понад 250 000 шаблонів, понад 100 типів дизайну, сотні тисяч фотографій і графіки. Є також і платна Canva Pro, більш розширена.

Ключові переваги Canva:

- простота використання;
- інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, який дозволяє створювати дизайни навіть без досвіду роботи у професійних графічних редакторах;
- велика бібліотека готових тематичних шаблонів (документи, презентації, логотипи, афіші, постери для соціальних мереж та ін.);
- широкий діапазон опцій редагування;
- наявність української в мовних налаштуваннях інтерфейсу;
- можливість командної роботи над одним проєктом (до 10 осіб);
- зручні формати збереження готових проєктів (PNG, JPEG чи PDF);
- безкоштовне користування опціями платформи у 30-денний термін.

YouTube канал – це онлайн-простір, де користувачі можуть завантажувати та розміщувати відео. YouTube канал у бібліотеці може мати різні форми та функції. По-перше, це може бути канал для розміщення відеоблогів, де бібліотека ділиться інформацією про свої послуги, нові книжки, події, а також надає інструкції з використання ресурсу. По-друге, це може бути платформа для буктуберів (блогери, що відгукуються про книжки), які можуть популяризувати бібліотечні ресурси, поділяючись своїми враженнями та оглядами. По-третє, канал може служити для розміщення відеокниг, аудіокниг, відеолекцій та інших

мультимедійних матеріалів, які доповнюють традиційні бібліотечні ресурси.

Переваги:

- популяризація, розширення аудиторії;
- покращення інформаційної доступності;
- збільшення видимості та залучення нових користувачів;
- інтерактивне спілкування з читачами.

Thinglink – англomовний онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні зображення або відео з нанесенням міток із текстом, посиланням на інші ресурси, зображенням, аудіо, відео та іншим мультимедійним контентом.

Можна використовувати для інтерактивної обкладинки книги з посиланням на статтю про письменника або електронну версію книги, гри-квесту, вікторини, віртуальної прогулянки, лекції, плакату.

Ключові переваги Thinglink:

- велика база готових інтерактивних зображень, які були створені іншими користувачами, кожен з яких можна копіювати, а потім редагувати копію;
- широкий діапазон типів проєктів (дозволяє створювати інтерактивні схеми, плакати, групові віньєтки, карти мандрівок, віртуальні екскурсії, навчальні посібники та ін.);
- проєкт можна редагувати у будь-який час, використовуючи широкий діапазон опцій налаштувань;
- можливість командної роботи над одним проєктом;
- готовий проєкт можна зберігати онлайн, його можна поширювати в соцмережах, відправляти на електронну пошту або вставляти у власний сайт чи блог;
- можливість створення власного додатку Thinglink у Facebook.

Це дуже простий інструмент, який дозволяє створити інтерактивний матеріал при мінімумі витрат. Є можливість додати посилання на фото на що завгодно: інше фото, відео, аудіо, на будь-який сайт. Є додаток для смартфонів. Режим доступу: www.thinglink.com

Створення інтерактивних плакатів.

Twiddla – онлайн дошка, призначена для спільної роботи. Дозволяє розміщувати текст (розмір літер, вирівнювати текст, виділяти його жирним, курсивом), ілюстрації, математичні формули; геометричні параметри; вбудовувати документи, спілкуватися за допомогою чату та звуку. Є можливість спільного перегляду веб-сайтів в режимі онлайн. Має візуально привабливий і інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Реєстрація не потрібна: посилання на робочий простір генерується сайтом, і потрібно просто поділитися нею. Режим доступу: <https://www.twiddla.com/>.

Переваги використання Twiddla:

- спільний доступ (усі учасники можуть одночасно працювати над одним і тим самим візуальним полотном);
- різноманітність інструментів (Twiddla пропонує широкий вибір інструментів для розміщення та редагування інформації);
- комунікація (вбудований чат дозволяє обговорювати робочий процес);
- доступність (Twiddla є онлайн-сервісом, що не потребує встановлення додаткового програмного забезпечення).

Створення інтерактивних презентацій.

Mentimeter – це онлайн-сервіс для створення інтерактивних презентацій та проведення опитувань у реальному часі .

Основні переваги Mentimeter:

- підвищення залученості аудиторії (дозволяє перетворити статичні презентації на інтерактивні);
- зворотній зв'язок у реальному часі (дозволяє отримувати миттєвий зворотній зв'язок від аудиторії, що дає можливість оцінити рівень розуміння матеріалу та вчасно скоригувати презентацію або навчання);
- простота використання (сервіс має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, що робить його доступним для користувачів з різним рівнем технічних навичок);
- економія часу та ресурсів (дозволяє замінити традиційні паперові опитування на електронні, що значно економить час та ресурси);
- гнучкість використання (можна використовувати в різних контекстах, включаючи освітні заклади, корпоративні тренінги, конференції та інші заходи);
- зручний експорт результатів (дозволяє експортувати результати опитувань та вікторин у формати Excel, що полегшує їх подальший аналіз та обробку). Режим доступу: <https://www.mentimeter.com/>

Створення інтерактивних ігор.

Kahoot! – популярний інструмент для створення інтерактивних вікторин, опитувань, навчальних ігор, який можна використовувати для перевірки знань, проведення змагань або просто для розваги.

Переваги використання Kahoot:

- залучення користувачів (дозволяє зробити бібліотечні заходи інтерактивними й веселими. Вікторини можуть оживити бібліотечні екскурсії для учнів і студентів, презентації нових надходжень, тижні читання, літературні марафони);
- формування інформаційної грамотності (за допомогою Kahoot можна навчати користувачів навичкам: пошуку інформації в електронному каталозі, орієнтування у базах даних, визначення надійних джерел інформації);

- оцінювання знань (допомагає перевіряти рівень засвоєння інформації після тренінгів із медіаграмотності, літературних курсів або гуртків, ознайомчих занять про бібліотечні сервіси);

- адаптивність для різної аудиторії (платформу можна легко адаптувати для дітей і підлітків (вікторини на основі улюблених книжок), студентів (інформаційні квести), дорослих користувачів (тематичні вікторини про культуру, історію, мистецтво);

- дистанційне навчання (зручно використовувати в онлайн-заходах бібліотеки. Це особливо актуально для вебінарів, онлайн-лекцій, віртуальних екскурсій);

- створення позитивного іміджу бібліотеки.

Використання сучасних технологій, як Kahoot, показує, що бібліотека – це не лише місце для читання, а й сучасний освітній простір, що йде в ногу з часом. Режим доступу: <https://kahoot.it>.

Створення хмари слів.

Word It Out — це онлайн-сервіс, який дозволяє створювати "хмари слів" з тексту. Він візуалізує текст, показуючи частоту слів у вигляді скупчення слів, де розмір слова відповідає його частоті у вхідному тексті.

Сервіс Word It Out був створений спеціалістами компанії Enideo з Великої Британії.

Основні переваги Word It Out:

- безкоштовний та без реєстрації (сервіс не потребує оплати чи створення облікового запису);

- підтримка кирилиці (кириличні шрифти відображаються коректно);

- налаштування кольорів (можна обрати колір тексту та фону);

- налаштування орієнтації та співвідношення сторін (можна обирати альбомну чи книжкову орієнтацію, а також співвідношення сторін зображення);

- видалення коротких слів (можна виключити короткі слова з хмари слів);

- завантаження та поширення (створені хмари можна завантажувати та ділитися ними);

- автоматичний переклад (Google Chrome можна автоматично перекласти сторінку, якщо ви не володієте англійською).

Режим доступу: <https://worditout.com/>.

Створення ребусів.

«Ребуси №1» – українськомовна онлайн-платформа, за допомогою якої можна створювати власні ребуси чи розгадувати наявні на сайті. У спеціально відведеному полі потрібно ввести слова, з яких утвориться кросворд, і натиснути на відповідну кнопку для автоматичної генерації. Готовий кросворд можна завантажити.

Ключові переваги «Ребуси №1»:

- генератор ребусів дозволяє зашифрувати окреме слово або речення українською, російською чи англійською мовами;
- велика бібліотека готових різнотематичних ребусів, у тому числі математичних;
- довідкова інформація про символи, за допомогою яких створюються головоломки, та історії складання ребусів;
- пояснення принципів побудови та секретів розгадування ребусів;
- генерування головоломок відповідно до рівня складності (для дітей чи дорослих).

Режим доступу: <http://rebus1/com>.

Онлайн-сервіси для просування бібліотечних послуг.

Ви вже знаєте про існування таких соціальних мереж як Твіттер, Фейсбук, ТікТок та Інстаграм. Вони дозволяють користувачам створювати профілі, ділитися інформацією, спілкуватися між собою та знаходити нових знайомих. Кожна з цих платформ має свої особливості та цільову аудиторію.

Твіттер (Twitter) Це платформа для обміну короткими текстовими повідомленнями (твітами) довжиною до 280 символів. Користувачі можуть слідкувати за іншими користувачами, щоб бачити їхні твіти в своїй стрічці. Твіттер часто використовується для обговорення новин, висловлення думок та коротких оновлень.

Фейсбук (Facebook) Найбільша соціальна мережа, що дозволяє користувачам створювати профілі, публікувати фото, відео, текстові оновлення, ділитися посиланнями та вступати в групи за інтересами. Фейсбук також має функцію обміну повідомленнями (Facebook Messenger) для особистого спілкування.

ТікТок (TikTok) Платформа для коротких відео, де користувачі можуть створювати та ділитися відео різної тематики, використовуючи музику, спецефекти та фільтри. TikTok популярний серед молоді та використовується для розваг, творчості та самовираження.

Інстаграм (Instagram) Соціальна мережа, яка орієнтована на візуальний контент, де користувачі діляться фото та відео, а також використовують stories та reels, щоб ділитися більш короткотривалим контентом. Instagram також має функцію Direct для особистого спілкування.

InShot – це мобільний додаток, призначений для редагування відео та фотографій на смартфонах. Він пропонує широкий спектр інструментів, таких як обрізка, об'єднання кліпів, додавання ефектів, тексту, музики, наклейок та багато іншого. InShot зручний для користувачів, які хочуть швидко та легко створювати відео для соціальних мереж, таких як YouTube, TikTok, Instagram тощо. Застосунку вже 11 років. Його випустили на початку березня 2014 року.

Переваги:

- зручний та простий у використанні інтерфейс;
- широкий набір інструментів для редагування відео та фото;
- можливість створювати відео для різних соціальних мереж;
- наявність безкоштовної версії з великим функціоналом;
- наявність платної версії з додатковими можливостями.

Штучний інтелект – це здатність машин імітувати людський розум для виконання різних завдань. Він не є живою істотою, але постійно розвивається і стає дедалі досконалішим у своїх можливостях. Штучний інтелект (ШІ) – це коли комп'ютер або машина вчиться думати та виконувати завдання так, як це робить людина. Він може сприймати інформацію, аналізувати її, навчатися на власному досвіді, приймати рішення та навіть "творчо" підходити до вирішення проблем.

Переваги використання ШІ в бібліотеці:

- підвищення ефективності (автоматизація рутинних завдань звільняє час бібліотекарів для більш складних та творчих функцій, таких як взаємодія з користувачами, розробка програм, науково-дослідна робота);
- покращення доступу до інформації (персоналізація, цілодобовий доступ до інформації та швидкий пошук роблять бібліотечні послуги більш зручними та привабливими);
- розширення доступу (ШІ допомагає зробити ресурси бібліотеки доступнішими для ширшої аудиторії, включаючи людей з обмеженими можливостями та тих, хто знаходиться далеко від фізичної бібліотеки);
- інноваційний імідж (впровадження ШІ демонструє, що бібліотека є сучасною установою, яка йде в ногу з технологічним прогресом);
- глибинний аналіз даних (можливість аналізувати великі обсяги даних допомагає бібліотекам краще зрозуміти потреби своїх користувачів та ефективніше планувати свою діяльність).

ChatGPT – онлайн-інструмент зі штучним інтелектом, розроблений компанією OpenAI і представлений широкому загалу 30 листопада 2022 року. Працює на основі великої мовної моделі GPT. Взаємодія з чатом відбувається у форматі живого діалогу: ви ставите запитання, а він відповідає. Може написати: огляд нової книжки (навіть якщо її не дочитав), пост у Facebook, сценарій до заходу.

Переваги:

- здатен формувати відповіді з різних тем у діалоговому режимі;
- простота у користуванні;
- спілкується в чаті ніби справжня людина;
- практично немає обмежень за тематиками, на які він може підтримати розмову.

Gemini – чат-бот зі штучним інтелектом від Google. Здатен генерувати тексти, перекладати, створювати творчий контент та інформативно

відповідати на питання користувача. Вийшов на початку 2024 року. Доступний більше ніж 40 мовами та в майже 230 країнах та регіонах, у тому числі в Україні.

В порівнянні з ChatGPT цей додаток кращий, оскільки він ретельніше відноситься до збору даних, краще розуміє питання і вловлює інтонації, дозволяє ділитися окремими відповідями чи всім діалогом одразу (натискаємо share), аналізує зображення і відео, грамотно відповідає українською.

Форми онлайн-діяльності - це різноманітні способи, якими бібліотеки взаємодіють зі своїми користувачами та надають послуги через інтернет.

Пропонуємо використання наступних форм онлайн-діяльності:

Аудіо-година в бібліотеці, або аудіокаст, – це формат публікацій, де бібліотека представляє аудіозапис цікавого матеріалу для своїх відвідувачів. Це можуть бути лекції, презентації, огляди книг, новини та інша корисна інформація, оформлена у вигляді аудіофайлу. Відділ міського абонементу нашої книгозбірні також веде доволі цікавий проєкт «Батькам і дітям для спільних читань», в межах якого пропонуються аудіо-години з тематикою книг для дітей.

Переваги аудіо-годин:

- доступність (аудіоформат робить інформацію доступною для людей з інвалідністю);
- зручність (можна слухати будь-де та будь-коли, що зручно для зайнятих людей);
- розваги та навчання (можуть бути цікавими та пізнавальними, поєднуючи розваги та навчання);
- промоція бібліотеки (можуть допомогти бібліотекам привернути увагу до своїх ресурсів та послуг).

Аудіо-година в бібліотеці – це сучасний та зручний спосіб надання інформації, який допомагає бібліотекам розширювати аудиторію та популяризувати читання.

В межах проєкту «Батькам і дітям для спільних читань» у відділі міського абонементу створено аудіо-історію за книгою Сергія Гридіна «Федько у пошуках чупакабри», з якою можете ознайомитися на блозі відділу «Бібліотечна веселка» https://youtu.be/zWgfSpPY_jE.

Бібліотечний флешмоб – заздалегідь спланована акція, яка має на меті популяризацію читання, бібліотеки та її послуг. Зазвичай, учасники такого флешмобу виконують певні дії, що привертають увагу до книги та читання, наприклад, роздають рекламні матеріали, проводять бліц-опитування, влаштовують читання вголос чи інсценізації, створюють книжкові інсталяції, або ж діляться уривками улюблених книг у соціальних мережах.

Переваги бібліотечного флешмобу:

- привернення уваги (флешмоби, як правило, є несподіваними та яскравими подіями, які привертають увагу перехожих та ЗМІ, тим самим підвищуючи обізнаність про бібліотеку та її діяльність);
- залучення нових користувачів (через цікавий формат, бібліотечні флешмоби можуть зацікавити людей, які раніше не відвідували бібліотеку, і спонукати їх до подальшого користування її послугами);
- популяризація читання (флешмоби, що включають елементи гри, вікторини або театральні виступи, можуть зробити читання більш привабливим та захопливим, особливо для молоді);
- формування позитивного іміджу (бібліотечні флешмоби можуть продемонструвати бібліотеку як сучасний, динамічний та відкритий заклад, який відповідає потребам громади);
- розвиток креативності та навичок (організація та проведення флешмобу може бути цікавим досвідом для бібліотекарів, а участь у ньому може розвивати креативність та командні навички у читачів).

Наприклад: флешмоби, які запускала Молодіжна секція Української бібліотечної асоціації до Дня Конституції України «Я маю право», і Великодній флешмоб «Вільна писанка». Детальніше за посиланням на сайті Молодіжної секції УБА <https://molod.ula.org.ua/>.

Бібліо-челендж – це книжковий виклик або змагання, спрямоване на заохочення читання та популяризацію бібліотеки. Коли кілька бібліотек і читачі/блогери знімають відео або публікують фотографії на певну тему з хештегом челенджу. Це може бути список книг для прочитання, певні завдання, пов'язані з книгами, або ж просто змагання між читачами за найбільшу кількість прочитаних книг за певний період часу. Наприклад: «Прочитай книгу, яка змінила твоє життя», «Намалюй ілюстрацію до улюбленої книги», «Зроби відеоогляд книги».

Переваги бібліотечних челенджів:

- залучення читачів (челенджі, особливо ті, що мають онлайн-складову, можуть зацікавити нових користувачів, які раніше не відвідували бібліотеку);
- популяризація читання (оригінальні та цікаві челенджі сприяють підвищенню інтересу до книг та читання в цілому);
- покращення іміджу бібліотеки (успішний челендж може зробити бібліотеку більш сучасною, динамічною та привабливою для різних вікових груп);
- активізація бібліотечної діяльності (челенджі можуть бути платформою для впровадження нових ідей та форматів роботи, наприклад, інтерактивні ігри, квести, конкурси тощо);
- творчий розвиток (участь у челенджах стимулює творчість та креативність як бібліотекарів, так і читачів);

- підвищення відвідуваності (успішний челендж може стати приводом для відвідування бібліотеки та ознайомлення з її ресурсам).

Приклад: бібліо-челендж «Єднають нас слова пророка»
https://www.youtube.com/watch?v=L_woyIIKkeQ

Буктрейлер – це короткий відеоролик, створений для реклами та популяризації книги, що має на меті зацікавити читача та заохотити його до прочитання. Це своєрідний анонс, який використовує візуальні засоби, подібні до трейлерів до фільмів, щоб розкрити атмосферу та основні моменти твору, не розкриваючи при цьому всіх деталей сюжету.

Основні характеристики буктрейлера:

- короткість (зазвичай триває від 1 до 3 хвилин);
- візуальність (використовує відеоряд, зображення, текст, анімацію, музику та інші візуальні ефекти для передачі атмосфери та ключових моментів книги);
- інтрига (не розкриває весь сюжет, а лише створює інтерес до книги, спонукаючи до її прочитання);
- рекламна функція (має на меті зацікавити читача, збільшити продажі книги та популяризувати читання);
- креативність (дозволяє авторам проявити творчість та фантазію у створенні відеоанотації до книги).

Буктрейлери можуть бути створені як професіоналами, так і самими читачами, що робить їх доступним інструментом для просування книг та літератури в цілому.

З прикладами таких коротких відеороликів ви можете ознайомитися на фейсбук сторінці нашої бібліотеки. Їх у нас є дуже багато.

Відеопрезентація – це форма комунікації, де ключова інформація передається через відео. Це може бути попередньо записаний матеріал, навчальне відео, рекламний ролик, демонстрація або розповідь.

Переваги відеопрезентацій:

- ефективність (захоплюють увагу аудиторії та легше запам'ятовуються, ніж сухий текст);
- універсальність (можна використовувати для різних цілей: навчання, продажів, маркетингу, спільного використання);
- зручність (легко ділитися з іншими, особливо в умовах віддаленої роботи).

Наприклад: «Незвичайні та рідкісні професії у світі», відеопрезентація відділу виробничої літератури Волинської ОУНБ імені Олени Пчілки в рамках проєкту «Цікавий світ професій», з яким можна ознайомитися як на блозі відділу https://www.youtube.com/watch?v=L_woyIIKkeQ так і на фейсбук сторінці нашої бібліотеки. «Видатна постать української медицини: Феофіл Яновський» (до 165-річчя від дня народження), яку підготував відділ

наукової медичної літератури нашої книгозбірні та розмістив на своєму блозі «Медичний світ» та бібліотечній фейсбук сторінці <https://surl.lt/jzxwmj>

Віртуальна виставка – це сучасний формат представлення інформації, документів, зображень, аудіо- та відеоматеріалів, доступний через мережу Інтернет. На відміну від традиційної фізичної виставки, яка обмежена простором і часом, віртуальна виставка не має цих обмежень, дозволяючи користувачам взаємодіяти з контентом у будь-який час і з будь-якого місця. По суті, це організована колекція цифрових об'єктів, об'єднаних спільною темою, концепцією або подією, яка представлена в онлайн-середовищі.

Використання у роботі бібліотеки:

- презентація рідкісних та цінних видань (бібліотеки можуть оцифровувати та представляти в онлайн-форматі свої унікальні колекції: стародруки, рукописи, рідкісні книги, карти, фотографії. Це дозволяє широкому загалу ознайомитися з культурною спадщиною без ризику пошкодження оригіналів);

- тематичні виставки (створення виставок, присвячених певним подіям (наприклад, річниці видатних діячів, історичним датам), актуальним суспільним проблемам, жанрам літератури, науковим досягненням. Це допомагає привернути увагу до конкретної теми та пов'язаних з нею бібліотечних ресурсів);

- популяризація нових надходжень (замість або на додаток до фізичних полиць з новинками, бібліотеки можуть створювати віртуальні виставки нових книг, журналів чи інших матеріалів, що надійшли до фонду. Це зручно для користувачів, які відстежують оновлення);

- віртуальні екскурсії та презентації (виставки можуть бути інтегровані в ширший контекст віртуальної екскурсії бібліотекою або її окремими відділами, представляючи не тільки документи, а й саму установу, її історію та послуги);

- навчальний та просвітницький ресурс (віртуальні виставки можуть служити дидактичним матеріалом для студентів, школярів та викладачів, надаючи структуровану інформацію за певною темою, доповнену посиланнями на додаткові джерела);

- створення виставок, що базуються на запитах користувачів (бібліотеки можуть створювати виставки за пропозиціями своїх читачів, підвищуючи їхню залученість та актуальність контенту).

До прикладу, віртуальна виставка нашого науково-методичного відділу «Творча майстерня методистів», детальніше за посиланням <https://surl.lt/jzxwmj>

Віртуальна виставка до Дня Конституції України нещодавно розмістив відділ читальних залів на своєму блозі «Читальники» та

<https://www.youtube.com/watch?v=rmd721r-6uI&t=1s>

Віртуальна екскурсія – це зручний спосіб ознайомитися з бібліотекою, не перебуваючи в ній фізично («Найкрасивіші бібліотеки світу»). Віртуальна екскурсія бібліотекою — це цифровий тур, який дозволяє відвідувачам онлайн переглядати приміщення бібліотеки, її фонди та інші цікаві місця, використовуючи інтерактивні панорами, відео, фотографії та інші мультимедійні елементи. Це як відвідування бібліотеки, не виходячи з дому.

Особливості віртуальних екскурсій бібліотеками:

- доступність (віртуальні екскурсії роблять бібліотеку доступною для широкого кола користувачів, включаючи людей з інвалідністю, тих, хто живе далеко від бібліотеки або не має можливості відвідати її фізично);
- залучення (інтерактивні елементи віртуальних екскурсій допомагають зацікавити користувачів, зробити процес вивчення бібліотеки більш захопливим та пізнавальним);
- зручність (користувачі можуть переглядати віртуальну екскурсію у зручний для них час та в зручному місці, без необхідності дотримуватися графіку роботи бібліотеки);
- промоція бібліотеки (віртуальні екскурсії є ефективним інструментом для просування бібліотеки та її послуг, залучення нових користувачів);
- збереження інформації (віртуальні екскурсії дозволяють зберігати та демонструвати інформацію про бібліотеку, її історію, фонди та послуги у цифровому форматі, що сприяє їх збереженню та розповсюдженню).

Наприклад, відділ літератури з питань мистецтва нашої бібліотеки нещодавно підготував віртуальну арт-екскурсію «Відчуйте велич українських замків не виходячи з дому». Детально з нею ознайомитися можете на блозі відділу «Життя в мистецтві» https://mystetstvo4.blogspot.com/2025/06/blog-post_29.html або на фейсбук-сторінці нашої бібліотеки.

Віртуальний бібліоланч – це онлайн-захід, під час якого обговорюють літературні новинки або збірки книг за певною темою, наприклад, «Що почитати за кавою?». Захід зазвичай відбувається у форматі обідньої перерви. Це неформальна зустріч для любителів читання, де можна дізнатися про нові книги та поділитися враженнями.

Переваги:

- розширення аудиторії;
- зручність та доступність;
- інтерактивність;
- збільшення видимості бібліотеки;
- залучення нових користувачів;

- розвиток навичок;
- співпраця з іншими бібліотеками.

До прикладу: віртуальний бібліоланч «Що почитати за кавою»
<https://www.youtube.com/watch?v=phhW3RekAmE>

Віртуальний огляд книжкових новинок – це онлайн-презентація нових книг, яка може включати в себе відео, зображення, текстовий опис та інші мультимедійні елементи для ознайомлення користувачів з новинками літератури. Такі огляди зазвичай містять інформацію про автора, сюжет, основні теми, іноді рецензії та відгуки. Метою є зацікавити читачів та спонукати їх до прочитання нової книги.

Віртуальні огляди можуть приймати різні форми: відеоролики, презентації, статті в блогах або на сайтах бібліотек, соціальних мережах, наприклад, в Instagram, Facebook, TikTok, YouTube. Приклад: відеогляди книг, журналів («З прочитаного», «Цікава періодика»).

Переваги:

- доступність;
- можливість охопити широку аудиторію;
- зручність для користувачів, які можуть ознайомитися з новинками в будь-який час і в будь-якому місці.

Віртуальні огляди книжкових новинок є важливим інструментом для популяризації читання та літератури в сучасному світі, особливо серед молоді, яка звикла до онлайн-форматів.

Наприклад, віртуальні огляди «Нові надходження», ознайомитись з якими можна на блозі «Бібліотечна веселка» відділу міського абонементу нашої бібліотеки та за посиланням на ютуб-каналі
<https://www.youtube.com/watch?v=9tXxLKcrQ50> ,

<https://www.youtube.com/watch?v=4w62U3V37N4>

Проект «Читачі рекомендують». Відділ абонементу нашої бібліотеки також веде проєкт «Читачі рекомендують», в межах якого користувачі діляться своїм враженням від прочитаних книг. Ви можете відвідати блог, який має назву «Бібліотечна веселка» за вказаним посиланням https://abonementa11.blogspot.com/2025/01/blog-post_16.html або ж зайти за посиланнями на ютуб-канал <https://youtu.be/pUGCy83LFgg>

Онлайн-майстер-класи – це заходи, які бібліотека проводить через інтернет, де учасники можуть навчатися новому, розвивати творчі навички та отримувати знання від фахівців у певній сфері, не виходячи з дому. Такі майстер-класи можуть охоплювати різні теми, від рукоділля та кулінарії до програмування та мов.

Переваги:

- навчання новим навичкам (учасники можуть освоїти нові техніки рукоділля (наприклад, квілінг, декупаж, малювання), кулінарні рецепти, мови програмування, іноземні мови, та багато іншого);

- розвиток творчого потенціалу (майстер-класи допомагають розкрити творчі здібності, знайти нові хобі та реалізувати свій потенціал);
- зручний формат (онлайн-формат дозволяє брати участь у майстер-класах з будь-якої точки світу, заощаджуючи час та кошти на проїзд);
- зворотній зв'язок (учасники можуть задавати питання, отримувати консультації та зворотній зв'язок від викладача);
- доступність (онлайн-майстер-класи часто є безкоштовними або доступними за символічну плату).

Наприклад, бібліотека може проводити: онлайн-майстер-класи з виготовлення листівок до свят, віртуальні уроки з малювання та живопису.

Приклад віртуального майстер-класу «Україно моя (виготовлення патріотичних магнітків з гіпсу)» бібліотеки-філії с. Веселе Торчинської громади. Детальніше за посиланням <https://surl.li/vrtstc>

Онлайн-зустріч з письменником (цікавою людиною).

Онлайн-зустрічі з цікавими особистостями у бібліотеці – це віртуальні заходи, де бібліотека організовує зустрічі з відомими людьми, експертами, письменниками, митцями тощо, для спілкування з аудиторією через інтернет. Такі зустрічі можуть відбуватися у форматі вебінарів, онлайн-конференцій, інтерв'ю, або ж у форматі інтерактивних сесій, де глядачі можуть ставити питання та брати участь в обговоренні.

Переваги:

- збагачення досвіду (завдяки онлайн-зустрічам бібліотека може запропонувати своїм користувачам унікальну можливість спілкування з цікавими особистостями, які можуть бути недоступними у звичайному форматі);
- популяризація читання та знань (такі зустрічі сприяють популяризації читання та поширенню знань, оскільки часто обговорюються книги, творчість та актуальні теми);
- розширення аудиторії (онлайн-формат дозволяє охопити більшу аудиторію, ніж традиційні заходи, оскільки користувачі можуть приєднатися з будь-якої точки світу);
- інноваційний підхід (онлайн-зустрічі демонструють, що бібліотека йде в ногу з часом та використовує сучасні технології для залучення читачів);
- зручність (для користувачів це зручний спосіб долучитися до цікавих подій, не виходячи з дому).

Приклади онлайн-зустрічей:

- зустріч з автором книги, де він розповідає про свою творчість та відповідає на питання читачів;
- онлайн-дискусія з експертом на актуальну тему.

Приклади онлайн-зустрічей, які проводилися у нашій бібліотеці: з Володимиром Даниленком та обговорення його роману «Маски Діани Стогоднюк» <https://surl.li/raeywb> , зустріч у прямому етері з письменницею Ніною Фіалко <https://surl.li/uobnoo> , презентація книжки Міли Іванцової «Намальовані люди» <https://surl.li/mhpbwe> . Ознайомитися з ними можете на фейсбук-сторінці нашої бібліотеки.

Онлайн-конкурси – це змагання, що проводяться в інтернеті, де учасники змагаються за певні призи або визнання, виконуючи завдання або демонструючи свої навички в онлайн-форматі. Онлайн-конкурси є ефективним інструментом для залучення користувачів до бібліотеки та популяризації читання. Вони можуть бути спрямовані на різні вікові групи та мати різну тематику, наприклад, літературні, творчі або освітні. За даними Української бібліотечної асоціації, онлайн-конкурси сприяють підвищенню активності читачів та розширюють можливості бібліотек у наданні послуг.

Переваги онлайн-конкурсів для бібліотек:

- залучення нових користувачів (онлайн-формат дозволяє охопити ширшу аудиторію, ніж традиційні заходи);
- популяризація читання (конкурси можуть бути цікавими для різних вікових груп, стимулюючи інтерес до книг та читання);
- підвищення активності читачів (участь у конкурсі мотивує користувачів відвідувати бібліотеку та користуватися її ресурсами);
- промоція бібліотеки та її послуг (конкурси можуть стати ефективним інструментом для реклами бібліотеки та її можливостей);
- розвиток творчих здібностей (конкурси, що включають творчі завдання, сприяють розвитку креативності у користувачів).

Приклади онлайн-конкурсів, які може провести бібліотека: літературні конкурси, конкурс на кращий твір (оповідання, вірш, есе) на певну тему, конкурс читців віршів, конкурс малюнків, плакатів, фотографій.

Прикладом такого онлайн-конкурсу може служити щорічний всеукраїнський конкурс «Бібліотека року», яку проводить Всеукраїнська громадська організація Українська бібліотечна асоціація. Цьогорічний конкурс триває і подати заявку на нього можна до 1 вересня через Google-форму, заповнивши усі необхідні дані (<https://ula.org.ua/> . Зверніть увагу, що усі фото та відеоматеріали, а також сканований лист-рекомендація від нашого Волинського обласного відділення УБА додаються файлом до цієї форми.

Також до 150-річчя від дня народження Лесі Українки науково-методичним відділом нашої бібліотеки був оголошений та проведений онлайн-конкурс «Леся Українка: квітка на долоні вічності» <http://metod-metodust.blogspot.com/>

Онлайн-рубрика – це формат подачі інформації та комунікації з читачами, яка використовує інтернет-технології. Основні переваги включають збільшення охоплення аудиторії, цілодобовий доступ, зручність використання та можливість інтерактивної взаємодії.

До прикладу: рубрика «Фітотерапія з книжкової полиці: мандрівка у світ липи» на блозі відділу наукової медичної літератури «Медичний світ» <http://metod-metodust.blogspot.com/>

Онлайн-читання Важливою формою онлайн-діяльності бібліотеки є також онлайн-читання. **Онлайн-читання** – це інформаційна система, яка дозволяє зберігати та використовувати різноманітні цифрові документи, надаючи зручний доступ користувачам. Передбачає використання електронних книг, веб-сторінок, онлайн-журналів, блогів та інших цифрових форматів.

Онлайн-читання стає все більш важливим аспектом роботи бібліотек, пропонуючи читачам доступ до електронних ресурсів, онлайн-бібліотек та цифрових колекцій. Це дозволяє бібліотекам розширити свій вплив, залучати нових користувачів та надавати доступ до інформації та знань у зручному для них форматі.

Переваги онлайн-читання для бібліотек:

- розширення аудиторії (доступ до бібліотечних ресурсів стає можливим для читачів, які не можуть фізично відвідувати бібліотеку);
- зручність для користувачів (читачі можуть отримувати доступ до потрібних матеріалів у будь-який час та з будь-якого місця, де є інтернет);
- економія часу та ресурсів (онлайн-формат дозволяє зменшити час, витрачений на пошук та отримання інформації);
- збільшення видимості бібліотеки (онлайн-присутність бібліотеки дозволяє залучити нових користувачів та збільшити її вплив на суспільство).

З 17 по 23 березня тривав Національний тиждень читання поезії «Пісня тисячі голосів», організований УІК. Детальніше на блозі «Бібліотечна веселка» або на ютуб-каналі за посиланням <https://youtu.be/O7MlhDqdwTQ>

Онлайн-сервіси та онлайн-форми діяльності є невід'ємною частиною сучасної бібліотеки. Вони дозволяють бібліотекам залишатися актуальними, доступними та ефективними в інформаційному суспільстві, відповідаючи на зростаючі потреби користувачів у цифровій інформації та комунікації.

*Підготувала Валентина Засць,
методист науково-методичного відділу*

